

Soru: Ticari ortaklığı olan kimseler zekatlarını nasıl vermelidir?

Fetva

İslam'ın şartlarından biri olan zekât, nisap miktarı mala sahip olan kişinin malından belirli bir oranı muayyen¹ sınıflara vermesiyle gerçekleşen mali bir ibadettir.² İslam'da mal hususundaki hak ve sorumlulukların ferdi olmasından hareketle Hanefiler, mala taalluk eden bir ibadet olan zekâtın kişisel olarak yerine getirilmesi gerektiği görüşündedir.³ Bu durumda ticari ortaklığı bulunan kişiler, şirketin zekâta tabi olan mallarını hisseleri oranında bölerek hesaplamak suretiyle zekatlarını ayrı ayrı verirler. Beyan edildiği gibi şahsi bir ibadet olan zekâtın ticari ortaklıkla herhangi bir bağlantısı yoktur.⁴ Bununla birlikte kişinin zekatını vekalet yoluyla eda etmesi caiz olduğundan⁵ ortaklardan birinin diğer ortak veya ortaklarına vekalet vererek zekât sorumluluğunu yerine getirmesi de caizdir.⁶ Ancak ortaklardan izin alınmadan onlar adına verilen zekât geçerli değildir.⁷

Şafii mezhebinde ise ortaklardan biri izin almaksızın da diğer ortağın hissesine düşen zekâtı verebilir. Zira ortaklar birbirlerinin vekili olduklarından şer'i açıdan izinli olup ayrıca izin almalarına gerek yoktur.⁸

¹ Tevbe Suresi: 9/60 "إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ"

"Sadakalar (zekatlar) ancak şunlara verilir: Yoksullar, düşkünler, sadakaların toplanmasında görevli olanlar, kalpleri kazanılacak olanlar, âzat edilecek köleler, borçlular, Allah yolunda (çalışanlar) ve yolda kalmışlar. İşte Allah'ın kesin emri budur. Allah her şeyi bilmekte ve hikmetle yönetmektedir."

² Muhammed Emîn b. Ömer b. Abdilazîz el-Hüseynî ed-Dımaşkî İbn Âbidîn, *Reddü'l-muhtâr 'ale'd dürri'l-muhtâr* (Lahor: Mektebetü Raşîdiye, ts.), 5/414.

³ Tebyînü'l-ıhâkâ'ik ve haşiyet-i şilbi (Kahire: Bulak, 1314), 3/275.

⁴ Ebü'l-Hasen Burhânüddîn Alî b. Ebî Bekr b. Abdilcelîl el-Fergânî el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedi* (Karaçi, el-Büşra, 2022), 2/957.

⁵ Muhammed Emîn b. Ömer b. Abdilazîz el-Hüseynî ed-Dımaşkî İbn Âbidîn, *Reddü'l-muhtâr 'ale'd dürri'l-muhtâr* (Lahor: Mektebetü Raşîdiye, ts.), 5/454.

⁶ el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedi*, 2/957.

⁷ el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedi*, 2/957.

⁸ Ebu Bekr Osman b. Muhammed Şetta ed-Dimyati, *İnetü't-tâlibîn alâ halli elfazi fethi'l-muîn* (Dimeşk: Daru'l- Feyha, 2014), 2/359.